

eISSN: 2981-1554

Original Article (Quantified)

Investigating the relationship between social anxiety and academic performance of students

Maryam Ghafoori¹ , Hayedeh Ashouri²

1- Master of Science in General Psychology, Department of Psychology, Aliabad Katoul Branch, Islamic Azad University, Golestan, Iran

2- Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Tonekabon, Iran

Receive:

07 April 2025

Revise:

24 April 2025

Accept:

08 May 2025

Abstract

The present study was conducted with the aim of assessing the relationship between social anxiety and academic performance of students. The research type is applied in terms of its purpose and descriptive-correlational in terms of its data collection method. The subject of this study was Islamic Azad University and its statistical population consisted of undergraduate students in the field of psychology at Islamic Azad University, Tonekabon Branch, of whom 142 people were selected as a statistical sample by simple random sampling. To collect research data, standard questionnaires of social anxiety by Jarabak (1996) and academic performance by Pham and Taylor (1999) were used. To determine the validity of the research tool, face and content validity were used, and to determine the reliability of the research tool, Cronbach's alpha coefficient was used. In order to analyze the collected data in the descriptive section, central indices (mean), dispersion indices (variance and standard deviation) and in the inferential section, Pearson's correlation coefficient test and multiple regression (stepwise) were used by the SPSS statistical software. The findings of the study indicated that there is a negative and significant relationship between social anxiety and its dimensions (fear of strangers, fear of evaluation by others, fear of speaking in public, fear of social isolation, fear of showing symptoms of anxiety) and academic performance. The results of the study showed that the components of fear of showing symptoms of anxiety and fear of strangers are the best predictors of the variable of academic performance.

Keywords:

Social anxiety,
Academic
performance,
Fear of social
isolation,
Fear of strangers

Please cite this article as (APA): Ghafoori, M. and Ashouri, H. (2025). Investigating the relationship between social anxiety and academic performance of students. *New Approach in Teaching and Learning*, 1(1), 1-32.

[10.22034/jnael.2025.511213.1003](https://doi.org/10.22034/jnael.2025.511213.1003)

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Hayedeh Ashouri

Email: ashouri.hs@gmail.com

eISSN:

علمی پژوهشی (کیفی)

بررسی رابطه میان اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان

مریم غفوری^۱ ID، هایده عاشوری^۲ ID

۱- کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، گروه روانشناسی، واحد علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی، گلستان، ایران

۲- استادیار گروه علوم تربیتی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران

چکیده

مطالعه حاضر با هدف سنجش بررسی رابطه میان اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان انجام شد. نوع پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی است. مورد مطالعه این پژوهش، دانشگاه آزاد اسلامی و جامعه آماری آن را دانشجویان مقطع کارشناسی رشته روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن تشکیل دادند که تعداد ۱۴۲ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه‌های استاندارد اضطراب اجتماعی جرابک (۱۹۹۶) و عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۹) استفاده شد. جهت تعیین روایی ابزار پژوهش از روایی صوری و محتوا و نیز جهت تعیین پایایی ابزار پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده در بخش توصیفی از شاخصهای مرکزی (میانگین)، شاخصهای پراکندگی (واریانس و انحراف معیار) و نیز در بخش استنباطی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه (گام به گام) توسط نرم افزار آماری Spss استفاده شد. یافته‌های تحقیق حاکی از آن بود که میان اضطراب اجتماعی و ابعاد آن (ترس از بیگانگان، ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از صحبت کردن در جمع، ترس از انزوای اجتماعی، ترس از آشکار شدن علائم اضطراب) با عملکرد تحصیلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. نتایج تحقیق نشان داد که مؤلفه‌های ترس از آشکار شدن علائم اضطراب ترس از بیگانگان بهترین پیش بینی کننده برای متغیر عملکرد تحصیلی می‌باشند.

تاریخ دریافت:

۱۸ فروردین ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری:

۱۴ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش:

۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۴

کلید واژه‌ها:

اضطراب اجتماعی،
عملکرد تحصیلی،
ترس از انزوای اجتماعی،
ترس از بیگانگان

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): غفوری، مریم و عاشوری، هایده. (۱۴۰۴). بررسی رابطه میان اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان. (۱۴۰۴). تبیین ارتباط بین یادگیری سازمانی و فرهنگ سازمانی؛ پژوهشی کیفی. فصلنامه رهیافتی نو در آموزش و یادگیری، ۱(۱)، ۱۸-۳۲.

[10.22034/jnael.2025.511213.1003](https://doi.org/10.22034/jnael.2025.511213.1003)

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

نویسنده مسئول: هایده عاشوری

ایمیل: ashouri.hs@gmail.com

مقدمه

از وظایف اصلی نظام‌های آموزشی در هر کشور انتقال میراث فرهنگی جامعه، پرورش استعدادهای دانش‌آموختگان و آماده کردن آنها برای شرکت فعال در جامعه است. بنابراین آموزش افراد به منظور تصدی امور مختلف ضروری می‌نماید. موفقیت و عملکرد تحصیلی دانشجویان و دانش‌آموختگان هر جامعه نشان دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است. عملکرد تحصیلی، پیشرفت در عمل تحصیل بوده و مؤلفه‌ها و مراحل‌هایی که باعث این پیشرفت است نیز مدنظر می‌باشد (مکرمی، ۱۳۹۸). عملکرد تحصیلی در هر جامعه نشان دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است. لذا، پیش‌بینی عملکرد تحصیلی از جمله مباحث و موضوعات اصلی مورد علاقه پژوهشگران حوزه تعلیم و تربیت و روانشناسان تربیتی است (پورآشتی و زمانی، ۱۳۹۶). مهم‌ترین نشانه موفقیت نظام آموزشی در رسیدن به اهداف، شیوه عملکرد تحصیلی فراگیران آن است. عملکرد تحصیلی بر جنبه‌های مهمی از زندگی افراد مثل ارتقاء به مقاطع تحصیلی بالاتر، کسب شغل بهتر، جایگاه اجتماعی مناسب‌تر، رضایت خاطر بیشتر و غیره تأثیر می‌گذارد (میرحیدری و همکاران، ۱۳۹۶). از طرفی عملکرد تحصیلی دانشجویان یکی از شاخص‌های مهم در ارزیابی نظام آموزشی است و تمام کوشش‌ها و کشمکش‌های این نظام، در واقع بر جامه عمل پوشاندن بر این امر است (دلگادو^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). به عبارتی جامعه و به طور ویژه نظام آموزشی، نسبت به سرنوشت، رشد و تکامل موفقیت آمیز و جایگاه فرد در جامعه، علاقه مند است و انتظار دارد فرد در جوانب گوناگون اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی و نیز در ابعاد شخصیتی، عاطفی و رفتاری آنچنان که باید، پیشرفت کند و تعالی یابد. با توجه به اینکه میزان پیشرفت یکی از ملاک‌های کارایی نظام آموزشی است، کشف و مطالعه متغیرهای تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانشجویان فراهم می‌گردد بنابراین بررسی متغیرهایی که با عملکرد تحصیلی رابطه دارد یکی از موضوعات اساسی پژوهش در نظام آموزشی است که یکی از این متغیرها ویژگی‌های شخصیتی است (ساریخانی، ۱۳۹۶).

یکی از عواملی که احتمالاً می‌تواند باعث به افت عملکرد تحصیلی دانشجویان باشد اضطراب اجتماعی است. دانشجویان مبتلا به اضطراب اجتماعی بیش از حد نگران این هستند که دیگران چگونه آنها را می‌بینند. آن‌ها به شدت احساس خودآگاهی می‌کنند و از خجالت کشیدن، اشتباه کردن یا احق به نظر رسیدن می‌ترسند. در نتیجه، ممکن است در مورد شرکت در موقعیت‌های اجتماعی و مبتنی بر عملکرد احساس اضطراب کنند (مائو^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). اضطراب اجتماعی یک واکنش ترس به چیزی است که در واقع خطرناک نیست. اگرچه بدن و ذهن طوری واکنش نشان می‌دهند که گویی خطر واقعی است. این بدان معناست که دانشجویان مبتلا به اضطراب اجتماعی در واقع احساسات فیزیکی ترس مانند ضربان قلب و تنفس سریع‌تر را احساس می‌کنند. ترس از اینکه شرم‌منده شوند، احق به نظر برسند، اشتباه کنند، یا مورد قضاوت قرار بگیرند، مورد انتقاد قرار بگیرند یا به آنها بخندند (حتی اگر این ترس‌ها واقع بینانه نباشند) باعث می‌شود از بسیاری از موقعیت‌ها اجتناب کنند (غلامی، ۱۴۰۱). در دهه‌های اخیر اصطلاح اضطراب به محرکی اطلاق می‌شود که می‌تواند تغییراتی را در شناخت، هیجان، رفتار و فیزیولوژی ایجاد نماید (اناری، ۱۳۹۶). از نظر پزشکی اضطراب را

^۱ - Delgado

^۲ - Mou

می‌توان نوعی ناآرامی، هراس و ترس ناخوشایند همراه با احساس قریب الوقوع که منبع آن قابل شناخت نیست دانست و یا اینکه یک حالت هیجانی است که از خصوصیات برجسته آن تولید یک حالت بی‌قرار و دلواپسی است که با اتفاقات زمان و مکان تناسب ندارد (سالخورده، ۱۴۰۱).

با توجه به اهمیت متغیر عملکرد تحصیلی دانشجویان در فرآیند تحصیل آنها، شناخت عوامل تأثیرگذار بر آن یکی از ضرورت‌های نظام آموزش عالی و به خصوص متخصصان روانشناسی می‌باشد. از آنجا که یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی، سنجش اضطراب اجتماعی آنها است و با توجه به این که هیچ پژوهشی در ایران به بررسی ارتباط این متغیر با عملکرد تحصیلی دانشجویان نپرداخته است، لذا در پژوهش حاضر سعی شده است تا به بررسی این ارتباط بپردازد. بر این اساس محقق قصد دارد در پژوهش حاضر به این سؤال پاسخ دهد که آیا میان اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن رابطه معناداری وجود دارد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

-اضطراب اجتماعی

اضطراب اجتماعی اساساً ترس از مورد نظاره دیگران واقع شدن است. این ترس ممکن است تا حدودی ذاتی بوده باشد اما وقتی نگاه دیگران، چه به عمد (واقعی)، چه با تصور فرد (خیالی) در موقعیت‌های خاص ناراحتی فوق‌العاده ایجاد کند نتیجه آن "اضطراب اجتماعی" است؛ اجتماعی به این معنی است که نگاه دقیق دیگران همیشه به نوعی وجود دارد (بابایی و همکاران، ۱۴۰۳). مورد مضحکه واقع شدن به صورت پنهان وجود دارد. و رای این ترس نیز (ترس از عملکرد) یعنی ترس از اینکه شخص قادر به ایفای نقش خود نباشد و کنترل خود را در مقابل دیگران از دست بدهد، وجود دارد. ترس از عملکرد غالباً موجب همان چیزی می‌شود که شخص بیش از همه، از وقوع آن می‌ترسد، یعنی عملکرد معیوب (گودین^۱، ۲۰۰۳؛ به نقل از زرگر نتاج و همکاران، ۱۴۰۲). افراد مبتلا به این اختلال می‌دانند که ترسشان غیرمنطقی است، با این حال نمی‌توانند جلوی نگرانی خود را از اینکه دیگران مشغول بررسی دقیق آنها هستند ببریند. این افراد از موقعیت‌های چون سخنرانی در حضور دیگران، ترس‌های متعددی دارند (اکبری و همکاران، ۱۴۰۲). آن‌ها می‌ترسند کاری انجام دهند، یا چیزی برویند، که شرم‌نده شوند، می‌ترسند ذهنشان تهی شود. نگرانند که نتوانند به سخنرانی ادامه دهند، مطلب بی‌معنی یا احمقانه‌ای برویند، یا علایم اضطراب مانند لرزیدن نشان دهند. حتی اگر ترس‌های آنها تأیید نشوند و عملکرد آنها به آرامی صورت گیرد، نسبت به توانایی خود در عملکرد مناسب در اینگونه موقعیت‌ها تردید دارند، در نتیجه می‌ترسند که دیگران در آینده توقع بیشتری از آنها داشته باشند (هالجین و ویستبورن^۲، ۲۰۰۶؛ به نقل از شجاع، ۱۴۰۲).

-عملکرد تحصیلی

عملکرد تحصیلی به مجموعه‌ای از دستاوردها و نتایج فرد در زمینه‌ی تحصیل و یادگیری اطلاق می‌شود. این عملکرد می‌تواند شامل نمرات، پیشرفت‌های علمی، مهارت‌های تحلیلی، توانایی حل مسئله، و توانایی‌های ارتباطی باشد (اوضاعی

^۱ - Goudin

^۲ - Halgin & Whithbourne

و همکاران، ۱۴۰۰). عملکرد تحصیلی معمولاً به کمک آزمون‌ها، پروژه‌ها، تکالیف و ارزیابی‌های مختلف اندازه‌گیری می‌شود. همچنین، عوامل مختلفی مانند انگیزه، مدیریت زمان، روش‌های یادگیری و محیط تحصیلی بر آن تأثیر می‌گذارند (القمدی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). بهبود عملکرد تحصیلی فرآیندی است که از طریق آن می‌توان دستاوردهای علمی و مهارتی فرد را ارتقا داد. این فرآیند نیازمند شناخت نقاط قوت و ضعف و استفاده از استراتژی‌های مؤثر برای بهبود آن‌ها است (خدیوی و همکاران، ۱۴۰۰).

پیشینه پژوهش

کومار^۲ (۲۰۲۵)، در تحقیقی به بررسی اضطراب اجتماعی و تأثیر آن بر عملکرد تحصیلی در دانشجویان یکی از دانشگاه‌های هند پرداختند. نتایج نشان داد که اضطراب اجتماعی با پایین آوردن عزت نفس دانشجویان باعث کاهش عملکرد تحصیلی آن‌ها می‌گردد. مانوئل پریئو^۳ و همکاران (۲۰۲۳)، تحقیقی با عنوان «اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی در دوران COVID-19 دانش‌آموزان» انجام دادند و اذعان نمودند که وجود اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان باعث کاهش خودکارآمدی در آن‌ها شده و نهایتاً عملکرد تحصیلی را کاهش می‌دهد. ویلاپلانا-پیرز^۴ و همکاران (۲۰۲۱)، در تحقیقی به بررسی تأثیر اختلال اضطراب اجتماعی بر عملکرد آموزشی دانشجویان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که کاهش اضطراب اجتماعی باعث بهبود عملکرد آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌گردد. امیر سلیمانی و درخشانی (۱۴۰۳)، در پژوهشی به بررسی اثربخشی درمان شناختی-رفتاری بر اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که با کنترل اثر پیش‌آزمون تفاوت معناداری بین پس‌آزمون گروه آزمایش و گواه در اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی وجود داشت. طاهری و طاهری (۱۴۰۲)، تحقیقی با هدف ارزیابی رابطه سبک‌های دلبستگی با اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که میان سبک‌های دلبستگی با اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. منصوری و فرهادی (۱۳۹۸) نیز در پژوهشی که بر روی دانش‌آموزان ناحیه ۵ شهر اصفهان انجام دادند به بررسی رابطه اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای، اضطراب اجتماعی و هیجانی خواهی با عملکرد تحصیلی نوجوانان با توجه به نقش تعدیل‌کنندگی خودکنترلی پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای، اضطراب اجتماعی و هیجانی خواهی بواسطه نقش تعدیل‌کنندگی خودکنترلی با عملکرد تحصیلی نوجوانان رابطه معناداری دارند. جهانی و علی صوفی (۱۳۹۷)، تحقیقی با هدف بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی و اضطراب امتحان با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر متوسطه شهر سراوان انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد بین بعدهای رفتار مناسب اجتماعی و اطمینان به خود داشتن با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و بین بعدهای رفتار نامناسب اجتماعی، تکانشی عمل کردن با عملکرد تحصیلی رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

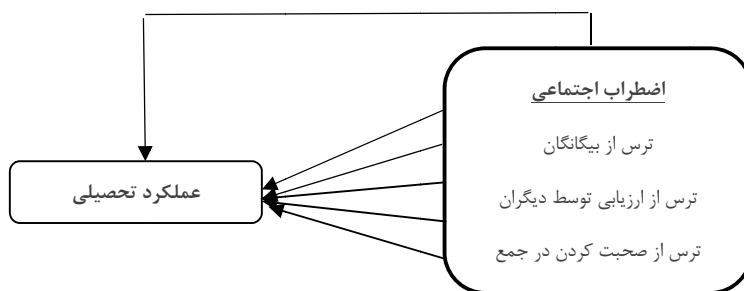
مدل مفهومی پژوهش در قالب شکل (۱) ارائه شده است.

^۱- Alghamdi

^۲- Kumar

^۳- Manuel Prieto

^۴- Vilaplana-Pérez

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

بر اساس مدل مفهومی، فرضیه‌های تحقیق عبارت است از:

فرضیه اصلی: میان اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن رابطه وجود دارد.

فرضیه‌های ویژه:

۱. میان ترس از بیگانگان با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.
۲. میان ترس از ارزیابی توسط دیگران با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.
۳. میان ترس از صحبت کردن در جمع با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.
۴. میان ترس از انزوای اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.
۵. میان ترس از آشکار شدن علائم اضطراب با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی و از حیث هدف کاربردی است. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان مقطع کارشناسی رشته روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن به تعداد ۲۲۳ نفر تشکیل دادند. تعداد ۱۴۱ نفر بر اساس فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و میدانی و از پرسشنامه‌های استاندارد اضطراب اجتماعی جرابک (۱۹۹۶) و عملکرد تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۹) استفاده شد. جهت تعیین روایی ابزار پژوهش از روایی صوری و محتوا استفاده شد و برای تأیید پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده در بخش توصیفی از شاخصهای مرکزی (میانگین)، شاخصهای پراکندگی (واریانس و انحراف معیار) و نیز در بخش استنباطی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه (گام به گام) توسط نرم افزار آماری Spss استفاده شد.

اضطراب اجتماعی: به منظور سنجش اضطراب اجتماعی از پرسشنامه ۲۵ سوالی جرابک (۱۹۹۶) استفاده خواهد شد. این پرسشنامه در سال ۱۹۹۶ توسط ایلینا جرابک به منظور سنجش اضطراب اجتماعی برای سن ۱۰ سال به بالا ساخته شده است که شامل ۲۵ سؤال و ۵ خرده مقیاس به شرح ترس از بیگانگان، ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از آشکار

شدن علائم اضطراب، ترس از انزوای اجتماعی و ترس از صحبت کردن در جمع می‌باشد. این پرسشنامه در سال ۱۳۸۱ در ایران توسط خانم صبور سام دلیری به منظور انجام پژوهش کارشناسی ارشد ترجمه و بر روی دانشجویان ایرانی مورد هنجاریابی قرار گرفته است. نمره دهی این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای به شرح زیر می‌باشد: هیچ وقت (۱)، بندرت (۲)، گاهی اوقات (۳)، اغلب اوقات (۴) و همیشه (۵) انجام می‌گیرد. دامنه نمرات این پرسشنامه نیز بین ۲۵ تا ۱۲۵ در نوسان می‌باشد. مطالعاتی که توسط جرابک (۱۹۹۶) انجام شده است به ترتیب پایایی خرده مقیاس‌های این پرسشنامه را بر حسب ضریب آلفای کرونباخ (۰٫۹۰)، (۰٫۹۲)، (۰٫۸۵)، (۰٫۸۲) و (۰٫۸۲) بدست آورده است. همچنین طی مطالعه سام دلیری (۱۳۸۱) روایی مقیاس فوق در ایران با استفاده از محاسبه همبستگی با اضطراب اجتماعی واتسون (۰٫۸۸) به دست آمده است. همچنین پایایی کلی پرسشنامه در پژوهش وی بر حسب ضریب آلفای کرونباخ (۰٫۸۱) به دست آمده است که در مجموع نتایج تحقیقات انجام شده، نشان داده است که این پرسشنامه از روایی و پایایی خوبی برخوردار است.

عملکرد تحصیلی: پرسشنامه سنجش عملکرد تحصیلی اقتباسی از پژوهش‌های فام و تیلور است که در سال ۱۹۹۹ تهیه کرده است و در حوزه عملکرد تحصیلی برای جامعه ایران اعتباریابی شده است. آزمون عملکرد تحصیلی قادر است با ۴۶ سؤال و بر اساس طیف لیکرت طراحی شده است. در پژوهش قلتاش و همکاران روایی محتوایی پرسشنامه توسط اساتید تأیید شد و پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ ۸۴٪ بدست آمد.

جدول ۱: ضریب قابلیت اعتماد پرسشنامه‌های پژوهش

نام پرسشنامه	آلفای کرونباخ
۰/۷۵	ترس از بیگانگان
۰/۸۳	ترس از ارزیابی توسط دیگران
۰/۷۴	ترس از صحبت کردن در جمع
۰/۸۱	ترس از انزوای اجتماعی
۰/۷۸	ترس از آشکار شدن علائم اضطراب
۰/۷۹	ترس از بیگانگان
۰/۷۶	اضطراب اجتماعی
۰/۸۲	عملکرد تحصیلی

همان طور که از داده‌های جدول (۱) مشخص است میزان ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شده در تمامی موارد بزرگتر از ۰/۷ است که از اعتبار بالای هر دو پرسشنامه حکایت دارد.

یافته‌های پژوهش

نتایج مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی نشان داد که از میان تعداد ۱۴۱ نفر دانشجوی، تعداد ۵۹ نفر مرد و تعداد ۸۲ نفر زن بوده‌اند. ۷۶ نفر در بازه سنی (۲۰-۳۰) سال، ۵۹ نفر در بازه سنی (۳۱-۴۰) سال و ۶ نفر در بازه سنی (۴۱-۵۰) سال بودند. مشخصه‌های آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۲) نشان داده شده است.

جدول ۲: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمترین	بیشترین
ترس از بیگانگان	۲۰/۴۹	۷/۳۵۳	۰/۳۶۱	-۰/۵۳۲	۸	۴۰
ترس از ارزیابی توسط دیگران	۹/۴۸	۳/۵۰۱	۰/۳۷۳	-۰/۵۸۷	۴	۲۰
ترس از صحبت کردن در جمع	۹/۶۵	۳/۹۸۰	۰/۲۸۵	-۰/۶۰۲	۴	۲۰
ترس از انزوای اجتماعی	۱۲/۴۹	۵/۴۷۳	۰/۲۸۳	-۰/۹۴۱	۵	۲۵
ترس از آشکار شدن علائم اضطراب	۱۰	۴/۶۳۴	۰/۲۴۷	-۱/۰۸۹	۴	۱۹
اضطراب اجتماعی	۶۲/۱۰	۲۰/۷۷۱	۰/۳۸۵	-۱/۰۵۶	۳۱	۱۰۶
عملکرد تحصیلی	۱۲۳/۶۲	۲۲/۷۶	-۰/۰۷۵	-۰/۲۴۱	۴۶	۲۳۰

همانطور که از داده‌های جدول (۲) مشخص است از بین مؤلفه‌های متغیر اضطراب اجتماعی بیشترین امتیاز را مؤلفه ترس از بیگانگان با میانگین (۲۰/۴۹) و انحراف معیار (۷/۳۵۳) و کمترین امتیاز را مؤلفه ترس از ارزیابی توسط دیگران با میانگین (۹/۴۸) و انحراف معیار (۳/۵۰۱) کسب کرده است. عملکرد تحصیلی نیز دارای میانگین (۱۲۳/۶۲) و انحراف معیار (۲۲/۷۶) می‌باشد.

جهت مشخص نمودن روش تحلیل داده‌ها، از آزمون کولموگرواف-اسمیرنوف استفاده شد. همانطور که از داده‌های جدول (۳) مقدار سطح معنی داری متغیرها بزرگتر از ۰/۰۵ شده است که نشان از پذیرش فرضیه صفر می‌باشد یعنی متغیرهای مورد نظر از توزیع نرمال پیروی می‌کند، لذا می‌توان از آزمون پارامتریک استفاده کرد.

جدول ۳: جدول آزمون کولموگرواف-اسمیرنوف متغیرهای تحقیق

متغیرها	سطح معنی داری	آماره معناداری	نتیجه
ترس از بیگانگان	۰/۱۳۷	۱/۱۳۶	نرمال
ترس از ارزیابی توسط دیگران	۰/۱۷۱	۱/۰۵۹	نرمال
ترس از صحبت کردن در جمع	۰/۱۱۰	۱/۱۶۱	نرمال
ترس از انزوای اجتماعی	۰/۱۸۷	۱/۰۲۵	نرمال
ترس از آشکار شدن علائم اضطراب	۰/۱۵۵	۱/۱۱۰	نرمال
عملکرد تحصیلی	۰/۰۹۴	۱/۱۹۲	نرمال

قبل از محاسبه رگرسیون رابطه ضریب همبستگی پیرسون متغیرهای تحقیق محاسبه شد. نتایج مربوط به این آزمون در جدول (۴) داده شده است.

جدول ۴: همبستگی پیرسون متغیرهای تحقیق

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱- ترس از بیگانگان	۱	۰/۴۸۲**	۰/۳۹۳**	۰/۴۷۲**	۰/۴۹۸**	-۰/۳۲۸**
۲- ترس از ارزیابی توسط دیگران	-	۱	۰/۴۲۲**	۰/۵۰۷**	۰/۵۱۲**	-۰/۳۲۲**
۳- ترس از صحبت کردن در جمع	-	-	۱	۰/۷۱۱**	۰/۴۰۱**	-۰/۳۸۷**
۴ ترس از انزوای اجتماعی	-	-	-	۱	۰/۵۱۷**	-۰/۳۸۱**
۵- ترس از آشکار شدن علائم اضطراب	-	-	-	-	۱	-۰/۳۹۵**
۶- عملکرد تحصیلی	-	-	-	-	-	۱

یافته‌های جدول (۴) نشان داد که بین ترس از بیگانگان، ترس از ارزیابی توسط دیگران، ترس از صحبت کردن در جمع، ترس از انزوای اجتماعی، ترس از آشکار شدن علائم اضطراب با عملکرد تحصیلی رابطه معنی داری وجود دارد؛ چرا که در سطح معناداری مشاهده شده ($\text{sig}=0/0001$) از مقدار خطای پیش بینی شده ($0/01$) کوچک‌تر می‌باشد. لذا با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان قضاوت نمود که فرضیه H_0 رد و فرضیه H_1 تأیید می‌گردد. همچنین با توجه به منفی بودن تمامی مقدار همبستگی محاسبه شده می‌توان نتیجه گرفت که بین مؤلفه‌های اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی رابطه منفی و معنی داری وجود دارد.

جدول ۵: متغیرهای ورودی و خروجی با استفاده از رگرسیون گام به گام

متغیر مستقل وارد شده	متغیرهای خروجی	گام‌ها
ترس از آشکار شدن علائم اضطراب	-	اول
ترس از بیگانگان	-	دوم

همان‌طور که در جدول (۵) نمایش داده شده است، تحلیل رگرسیون تا ۲ مرحله پیش رفته است. مرحله اول متغیر ترس از آشکار شدن علائم اضطراب وارد مدل می‌شود که میزان ضریب همبستگی آن با عملکرد تحصیلی برابر با ($-0/395$) شده است. در این مرحله ضریب تعیین برابر ($0/156$) و ضریب تعیین تعدیل شده ($0/150$) بدست آمده است. در گام دوم با وارد شدن دومین متغیر یعنی ترس از بیگانگان همبستگی چندگانه به ($-0/423$) و ضریب تعیین به ($0/179$) و ضریب تعیین تعدیل شده به ($0/168$) افزایش یافته است. به عبارت دیگر بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده ($16/8$) درصد تغییرات متغیر وابسته (عملکرد تحصیلی) به وسیله دو متغیر (ترس از آشکار شدن علائم اضطراب، ترس از بیگانگان) تبیین می‌شود. با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون ($1/653$) در فاصله ($1/5$) تا ($2/5$) قرار دارد، در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۶: شاخص‌های کفایت مدل

گام‌ها	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف خطا	آماره دوربین واتسون
گام اول	-۰/۳۹۵	۰/۱۵۶	۰/۱۵۰	۲/۴۰	۱/۶۵۳
گام دوم	-۰/۴۲۳	۰/۱۷۹	۰/۱۶۸	۲/۳۷	

در جدول (۷) معناداری ضرایب رگرسیونی به ترتیب ورود در مدل نشان داده شده است.

جدول ۷: آزمون آنالیز واریانس جهت معنادار بودن رگرسیون

شاخص آماری منبع تغییرات	مجموع مجزورات ss	درجه آزادی df	میانگین مجزورات ms	آزمون F	سطح معناداری
رگرسیون متغیر ترس					
از آشکار شدن علائم اضطراب	۱۶۵/۶۷۵	۱	۱۶۵/۶۷۵	۲۸/۶۳۶	۰/۰۰۰۵
باقی مانده	۸۹۶/۷۵۹	۱۴۰	۵/۷۸۶		
جمع کل	۱۰۶۲/۴۳۳	۱۴۱			
رگرسیون متغیرهای ترس از آشکار شدن علائم اضطراب، ترس از بیگانگان					
ترس از آشکار شدن علائم اضطراب، ترس از بیگانگان	۱۹۰/۱۵۸	۲	۹۵/۰۷۹	۱۶/۷۸۶	۰/۰۰۰
باقیمانده	۸۷۲/۲۷۵	۱۳۹	۵/۶۶۴		
جمع کل	۱۰۶۲/۴۳۳	۱۴۱			

نتایج جدول (۷) نشان می‌دهد که بین متغیرهای (ترس از آشکار شدن علائم اضطراب، ترس از بیگانگان) با عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد و متغیرهای (ترس از آشکار شدن علائم اضطراب، ترس از بیگانگان) قدرت پیش بینی متغیر ملاک عملکرد تحصیلی را دارند. به عبارتی حاکی از معنی دار بودن رگرسیون با توجه به $a=0/01 < sig=0/001$ برای ۲ مرحله است. در جدول (۸) نیز معناداری ضرایب رگرسیونی به ترتیب ورود در مدل نشان داده شده است.

جدول ۸: معنادار بودن ضرایب رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	ضریب غیراستاندارد	ضریب استاندارد شده	t	sig	مفروضه هم خطی
	B	Std. Error	Beta			Tolerance VIF
مقدار ثابت	۱۹/۹۶۳					
ترس از آشکار شدن علائم اضطراب	۰/۴۶۲	۰/۰۸۶	۰/۳۹۵	۵/۳۵۱	۰/۰۰۰۵	۱/۰۰۰ ۱/۰۰۰
مقدار ثابت	۱۹/۴۵۱					
ترس از آشکار شدن علائم اضطراب	-۰/۳۵۰	۰/۰۹۹	۰/۳۰۸	۳/۶۵۶	۰/۰۰۰۵	۰/۷۵۲ ۱/۳۲۹
ترس از بیگانگان	-۰/۱۱۴	۰/۰۵۵	۰/۱۷۵	۲/۰۷۹	۰/۰۳۹	۰/۷۵۲ ۱/۳۲۹

معادله رگرسیونی را می‌توان با توجه به مدل ۲ به شرح زیر محاسبه کرد:

$$(-۰/۱۱۴) - (ترس از بیگانگان) + (-۰/۳۵۰) - (ترس از آشکار شدن علائم اضطراب) = \text{عملکرد تحصیلی}$$

در جدول (۸) متغیرهایی وجود دارند که همه معنادار هستند، در نتیجه برای قضاوت در مورد سهم تأثیر هر متغیر بر عملکرد تحصیلی به ستون ضرایب بتای استاندارد شده در مدل آخر (۲) توجه می‌کنیم. مشاهده می‌شود. هر ۲ مؤلفه موجود (ترس از آشکار شدن علائم اضطراب، ترس از بیگانگان) می‌توانند پیش بین مناسبی برای (عملکرد تحصیلی) باشند. همچنین متغیر غیر قابل پیش بینی دارای بیشترین اثر است؛ زیرا به ازای یک واحد تغییر در متغیر ترس از آشکار شدن علائم اضطراب (-۰/۳۹۵) واحد تغییر در متغیر عملکرد تحصیلی ایجاد می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه میان اضطراب اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان مقطع کارشناسی رشته روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن اجرا شد. نتایج آزمون فرضیه ویژه اول نشان داد که میان ترس از بیگانگان با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش‌های کومار (۲۰۲۵) مطابقت دارد و پشتیبانی می‌شود. نتایج تحقیق وی نشان داد که اضطراب اجتماعی با پایین آوردن عزت نفس دانشجویان باعث کاهش عملکرد تحصیلی آن‌ها می‌گردد. طاهری و طاهری (۱۴۰۲) نیز به نتایج مشابهی در این زمینه دست یافتند. آن‌ها اذعان نمودند که میان سبک‌های دلبستگی با اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌شود که دانشجویانی که هنگام ملاقات با افراد ناآشنا دچار ترس می‌شوند، خجالت زده شده و احساس عزت نفس پایینی خواند داشت. چنین افرادی در انجام تکالیف محوله در کلاس درس، دارای ثبات انگیزشی نبوده و خودکارآمدی تحصیلی پایین تری نسبت به سایر همکلاسی‌های خود خواهند داشت، لذا دارای عملکرد تحصیلی پایین تری نیز خواهند بود.

نتایج آزمون فرضیه ویژه دوم نشان داد که میان ترس از ارزیابی توسط دیگران با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش‌های جهانی و علی صوفی (۱۳۹۷) مطابقت دارد و پشتیبانی می‌شود. نتایج تحقیق نشان داد بین بعدهای رفتار مناسب اجتماعی و اطمینان به خود داشتن با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و بین بعدهای رفتار نامناسب اجتماعی، تکانشی عمل کردن با عملکرد تحصیلی رابطه منفی و معنادار وجود دارد. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌شود که دانشجویانی که از شرکت در گردهمایی‌های اتفاقی عصبی می‌شوند، در تلاشند تا کمتر در معاشرت با دوستان خود حضور یابند. آن‌ها برای دوری از گردهمایی‌های اجتماعی طفره می‌روند و ترجیح می‌دهند در اتاقی که مردم زیادی در آن نشسته‌اند وارد نشوند. چنین دانشجویانی در کلاس درس، سعی می‌کنند با سایر همکلاسی‌های خود روبرو نشده و در حضور آنها پیشنهادی ارائه نمی‌دهند. آن‌ها اعتماد به نفس کافی در برخورد با سایر همکلاسی‌ها را ندارد و این امر باعث می‌شود تادر حضور آنها به سؤالات اساتید خود پاسخ ندهند و از پاسخ دهی به سؤالات کلاسی خودداری نمایند. چنین موضوعی باعث می‌شود تا آنها عملکرد تحصیلی پایین‌تری نسبت به سایر همکلاسی‌های خود تجربه نمایند.

نتایج آزمون فرضیه ویژه سوم نشان داد که میان ترس از صحبت کردن در جمع با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش‌های امیرسلیمانی و درخشانی (۱۴۰۳) مطابقت دارد و پشتیبانی می‌شود. نتایج تحقیق نشان داد که با کنترل اثر پیش آزمون تفاوت معناداری بین پس آزمون گروه آزمایش و گواه در اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی وجود داشت. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌شود که هنگامی که دانشجویان در گروه‌های همفکری در کلاس درس بسر می‌برند تلاش نمایند تا با سایر دوستان خود ارتباط کلامی داشته باشند. چنین افرادی ترجیح می‌دهند با محیط خود درآمیزند و می‌توانند با افراد غریبه سر صحبت را باز کنند. آن‌ها در مراسم اجتماعی که دعوت شده‌اند شرکت می‌کنند و این امر باعث بهبود روحیه جمع‌گرایی در آن‌ها می‌شود. چنین امری باعث می‌شود تا راحت‌تر در مباحث کلاسی شرکت نموده و موقعیت مناسبی در جایگاه عملکرد تحصیلی کسب نمایند.

نتایج آزمون فرضیه ویژه چهارم نشان داد که میان ترس از انزوای اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش‌های مانوئل پریو و همکاران (۲۰۲۳) مطابقت دارد و پشتیبانی می‌شود. آن‌ها اذعان نمودند که وجود اضطراب اجتماعی در دانش آموزان باعث کاهش خودکارآمدی در آنها شده و نهایتاً عملکرد تحصیلی را کاهش می‌دهد. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌شود که دانشجویانی که از مردم آمیزی لذت می‌برند و می‌توانند بدون توجه به سروصداهای اجتماعی موجود به کار خود ادامه دهند، در تلاش خواهند بود تا از شلوغی گریزان باشند. آن‌ها در موقعیت‌های ناآشنای اجتماعی احساس راحتی می‌کنند و نمی‌توانند در محیط‌های اجتماعی به صراحت نظرات خود را بیان نمایند. چنین دانشجویانی در نظرسنجی‌های کلاسی شرکت نمی‌کنند. آن‌ها سعی می‌کنند از مردم دوری کنند.

نتایج آزمون فرضیه ویژه پنجم نشان داد که میان ترس از آشکار شدن علایم اضطراب با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. نتایج این فرضیه با یافته‌های پژوهش‌های منصوری و فرهادی (۱۳۹۸) مطابقت دارد و پشتیبانی می‌شود. آن‌ها در پژوهش خود بیان نمودند که اضطراب اجتماعی با تحت تأثیر قرار دادن هیجانی خواهی افراد باعث کاهش خودکنترلی آنها شده و در نهایت عملکرد تحصیلی را کاهش می‌دهد. ویلاپالنا-پیرز و همکاران (۲۰۲۱)، نیز در پژوهش

خود بیان کردند که کاهش اضطراب اجتماعی باعث بهبود عملکرد آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان می‌گردد. نتیجه حاصل بدین صورت تبیین می‌شود که دانشجویانی که خصیصه فوق را دارند، هنگامی که به افراد جدیدی معرفی می‌شوند در کمال آرامش هستند. آن‌ها از رفتن به مکانهایی که در آن می‌توانند با افراد جدید ملاقات کنند یا با آنها آشنا شوند لذت می‌برند. چنین افرادی هنگامی که مردم زیادی به آنها توجه می‌کنند می‌توانند آنان را تحمل نموده و حتی می‌توانند با مردمی که نمی‌شناسند تماس چشمی برقرار کنند. آن‌ها همیشه واهمه این را دازند تادیگران از اضطراب درونی آنها آگاهی یابند. چنین ترسی باعث بیشتر شدن اضطراب شده و قدرت کنترل بر استرس ادراک شده را به حداقل می‌رساند که خود از مهمترین علل عدم اعتماد بهنفس بوده و زمینه کاهش عملکرد تحصیلی را فراهم می‌آورد.

بر اساس توضیحات فوق پیشنهاد می‌شود به منظور کاهش اختلال اضطراب اجتماعی این فرایند درسین پایین در مدارس به دانش آموزان آموزش داده شود تا به آنها در کاهش اختلال اضطراب اجتماعی و افزایش عملکرد تحصیلی در نظام آموزش عالی کمک کند. پیشنهاد می‌شود در خانواده بین والدین و فرزندان جوی ایجاد شود که فرزندان بتوانند به راحتی ابراز عقیده نمایند و والدین نیز هم پذیرای عقاید آنان باشند و هم در مواردی که نیازی نیست بتوانند با ایده‌های آنان مخالفت نمایند تا فرزندان یاد بگیرند از قضاوت‌های منفی دیگران و از اینکه نظر مخالفی را می‌شنوند اضطرابی به خود راه ندهند. پیشنهاد می‌شود برای آشنایی والدین، اساتید و کارکنان دانشگاه با مشکلات اجتماعی و هیجانی دانشجویان و پیامدهای منفی آنها در زمینه روابط اجتماعی و افت تحصیلی، کارگاه‌های آموزشی برگزار گردد. به مدیران دانشگاه توصیه می‌شود از طریق مهیا کردن منابع لازم مانند زمان، مواد و اطلاعات، پاداش مناسب و حمایت‌های لازم از شایستگی‌های هیجانی، شناسایی و قدردانی از افراد با درک اجتماعی بالا را در دانشجویان افزایش دهند. این امر زمینه کاهش سطوح اضطراب اجتماعی در دانشجویان را فراهم می‌آورد. در یک پیشنهاد کلی می‌توان بیان نمود که میزان عملکرد تحصیلی یکی از ملاک‌های کارآیی نظام آموزشی است. بنابراین تحلیل عوامل مربوط به آن اساسی‌ترین موضوعات تحقیقی در نظام آموزش عالی در گرو عوامل بی شماری است که می‌توان آنها را در مقوله کلی عوامل مربوط به تفاوت‌های فردی و عوامل مربوط به دانشگاه و نظام آموزشی بررسی نمود. به عبارتی عملکرد تحصیلی گاه به علت ویژگی‌های شخصیتی، شاخصهای ذهنی، اجتماعی، عاطفی و اخلاقی دانشجویان است که می‌تواند متأثر از عوامل مربوط به خانواده باشد و گاه به علت کارکردهای نظام آموزشی. البته این دو تا حدی با یکدیگر در تعامل هستند. بنابراین می‌توان با توجه کامل به این عوامل زمینه‌های بهبود عملکرد تحصیلی را ایجاد نمود. از محدودیت‌های پژوهش حاضر این بود که محقق حین اجرای پژوهش حاضر دریافت که متغیرهای دیگری (نظیر ترس از شکست، توسعه حرفه‌ای اساتید، سبک مدیریت کلاس) نیز بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است، لیکن در پژوهش حاضر ثابت فرض شده است. بر این اساس به محققان آتی توصیه می‌شود در پژوهش خود به سنجش سایر متغیرها بر عملکرد تحصیلی در نظام آموزشی بپردازند.

مراجع

- اکبری، محبوبه و فرخزاد، پگاه و ابوالمعالی، خدیجه. (۱۴۰۲). مدل یابی اضطراب اجتماعی بر مبنای سیستم‌های مغزی- رفتاری، دل بستگی به والدین و همسالان و خودکارآمدی اجتماعی با میانجی‌گری مهار هیجان در نوجوانان. رویش روانشناسی، ۱۲(۵)، ۸۵-۹۶.
- امیرسلیمانی، لاله و درخشانی، فرزانه. (۱۴۰۳). اثربخشی درمان شناختی- رفتاری بر اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی. رویش روان شناسی، ۱۳(۱).
- اناری، آسیه. (۱۳۹۶). بررسی اثر بخشی نمایش درمانگری در کاهش نشانه‌های اختلال اضطراب اجتماعی در کودکان. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی.
- اوضاعی، نسرین و احمدی، غلامعلی و عظیم پور، احسان. (۱۴۰۰). تأثیر ادراک از محیط یادگیری و درگیری تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دوره‌ی دوم متوسطه: نقش میانجیگری خودکارآمدی تحصیلی. دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، ۲۲(۱)، ۱۸۱-۱۶۸.
- بابایی، وجیهه و ابوالمعالی، خدیجه و حبی، محمدباقر. (۱۴۰۳). مقایسه اثربخشی درمان برنامه زمانی پارادوکس و درمان فن آوری واقعیت مجازی بر کانون توجه و نشانه‌های اختلال اضطراب اجتماعی. علوم روانشناختی، ۲۳(۱۳۳)، ۷۸-۵۹.
- پورآتشی، مهتاب و زمانی، اصغر. (۱۳۹۶). سنجش و بررسی ارتباط سبکهای تفکر و جهت گیری هدف با عملکرد تحصیلی دانشجویان. روانشناسی تربیتی، ۴۵(۱۳)، ۸۱-۵۹.
- جهانی، کامییز و علی صوفی، الهنظر. (۱۳۹۷). بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی و اضطراب امتحان با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر متوسطه شهر سراوان. کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق و مطالعات فرهنگی اجتماعی.
- خدیوی، اسداله و مددی، راحله و حضرتیان، تیمور. (۱۴۰۰). بررسی رابطه هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز. علوم روانشناختی، ۲۰(۹۹)، ۴۱۱-۴۰۵.
- زرگر نتاج، سیده طاهره و آقاجانی، طهمورث و جدیدی، محسن. (۱۴۰۲). ارزیابی مدل معادلات ساختاری تبیین اهمال کاری تحصیلی بر اساس ادراک از محیط یادگیری و مسئولیت پذیری اجتماعی با نقش واسطه‌ای اضطراب تحصیلی. علوم روانشناختی، ۲۲(۱۲۷)، ۱۳۹۶-۱۳۷۵.
- ساریخانی، آمنه. (۱۳۹۶). تبیین آزمون نقش واسطه‌ای ویژگی‌های شخصیت در رابطه بین عملکرد تحصیلی و شادکامی دانش آموزان متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- سالخورده، شهاب الدین. (۱۴۰۱). بررسی رابطه اضطراب اجتماعی و بهزیستی ذهنی، با نقش واسطه‌ای سبک‌های والدگری و جو عاطفی خانواده در دانش آموزان پسر متوسطه اول شهر لار. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی، دانشگاه پیام نور مرز خرامه.
- شجاع، بهنوش. (۱۴۰۲). رابطه بین حمایت اجتماعی و بهزیستی ذهنی در میان بزرگسالان کوهنورد با توجه به نقش میانجی اضطراب اجتماعی. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی، موسسه آموزش عالی اترک.

طاهری، الهام و طاهری، محمد. (۱۴۰۲). رابطه سبک‌های دلبستگی با اضطراب اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان. هشتمین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی ایران.

غلامی، فاطمه. (۱۴۰۱). پیش‌بینی بهزیستی ذهنی از طریق اضطراب اجتماعی و تاب‌آوری دانش‌آموزان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

مکرمی، مجید. (۱۳۹۸). بررسی رابطه سبک مدیریت کلاس با انگیزه پیشرفت، تفکر تأملی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه اول شهرستان بردسکن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بردسکن.

منصوری، محبوبه و فرهادی، هادی. (۱۳۹۸). بررسی رابطه اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای، اضطراب اجتماعی و هیجانی خواهی با عملکرد تحصیلی نوجوانان با توجه به نقش تعدیل‌کنندگی خودکنترلی. فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۹(۳).

میرحیدری، سیدجعفر و میرهاشمی، مالک و ابوالمعالی، خدیجه. (۱۳۹۶). پیش‌بینی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان آهسته‌گام بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، منبع کنترل و انگیزش پیشرفت، فصلنامه توانمندسازی کودکان استثنایی، ۲۱(۸)، ۶۶-۳۷.

- Alghamdi, A., Karpinski, A. C., Lepp, A., & Barkley, J. (2020). Online and face-to-face classroom multitasking and academic performance: Moderated mediation with self-efficacy for self-regulated learning and gender. *Computers in Human Behavior*, 102, 214-222.
- Delgado-Floody, P., Carter-Thuillier, B., Guzmán-Guzmán, I. P., Latorre-Román, P., & Caamaño-Navarrete, F. (2020). Low indicators of personal and social development in Chilean schools are associated with unimproved academic performance: A national study. *International Journal of Educational Research*, 104, 101651.
- Kumar, A. K. D. A. (2025). Social Anxiety and its Impact on Academic Performance in College Students. *Journal of Siddhanta's International Publication*, 1(1), 94-102.
- Manuel Prieto, J., Salas Sánchez, J., Tierno Cordon, J., Álvarez-Kurogi, L., González-García, H., & Castro López, R. (2023). Social anxiety and academic performance during COVID-19 in schoolchildren. *Plos one*, 18(1), e0280194.
- Mou, Q., Zhuang, J., Gao, Y., Zhong, Y., Lu, Q., Gao, F., & Zhao, M. (2022). The relationship between social anxiety and academic engagement among Chinese college students: A serial mediation model. *Journal of Affective Disorders*, 311, 247-253.
- Vilaplana-Pérez, A., Pérez-Vigil, A., Sidorchuk, A., Brander, G., Isomura, K., Hesselmark, E., ... & de la Cruz, L. F. (2021). Much more than just shyness: the impact of social anxiety disorder on educational performance across the lifespan. *Psychological medicine*, 51(5), 861-869.